

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньою програмою «Психологія»
галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація,
спеціальності С4 Психологія

Глухів 2025

УДК 378.147.091.33-027.22:159.9(073)

НЗ1

*Рекомендовано до друку та розповсюдження вченою радою Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
(протокол № 10 від 26 березня 2025 року)*

Рецензенти:

Ярина Т. І. – директор Комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Глухівської міської ради Сумської області

Коренева І. М. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету природничої та фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

НЗ1 Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / уклад. Полілуєва І. В., Мисник С. О.; Глухів. 2025. 44 с.

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Психологія» першого (бакалаврського) рівня розроблена відповідно до сучасних вимог підготовки фахівців у галузі соціальні науки, журналістика та інформація, з урахуванням стандарту вищої освіти, професійних стандартів та нормативної бази України.

Матеріал висвітлює концептуальні засади, мету, зміст, організаційні особливості, форми контролю й оцінювання результатів трьох основних видів практики: навчально-ознайомлювальної, виробничої психодіагностичної та виробничої психокорекційної і психоконсультативної. Значну увагу приділено формуванню професійних компетентностей, інтеграції теоретичної і практичної складової освітнього процесу, забезпеченню наступності й цілісності підготовки майбутнього психолога.

Програма призначена для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, керівників практик та стейкхолдерів, зацікавлених в удосконаленні системи професійної підготовки фахівців у галузі психології.

УДК 378.147.091.33-027.22:159.9(073)

© І. В. Полілуєва, 2025

© С.О. Мисник, 2025

© ГНПУ ім. О. Довженка, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1. Загальні положення.....	5
1.1. Нормативна база організації та проведення практик.....	5
1.2. Мета і зміст практичної підготовки.....	6
1.3. Бази практик.....	9
1.4. Організація та керівництво практиками.....	10
1.5. Обов'язки організаторів і керівників практичної підготовки студентів.....	10
1.6. Обов'язки студентів під час проходження практики.....	11
1.7. Науково-методична та організаційна підтримка практичної підготовки....	12
1.8. Узагальнення результатів практик та їх оцінювання.....	13
1.9. Організації та реалізації практичної підготовки студентів за дуальною формою навчання.....	13
1.10. Специфіка організації та реалізації практичної підготовки здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	14
1.11. Специфіка організації практичної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти.....	14
2. Програми практик.....	15
2.1. Навчально-ознайомлювальна психологічна практика (безвідривна).....	15
2.2. Виробнича психодіагностична практика	21
2.3. Виробнича психокорекційна і психоконсультативна практика.....	26
Список рекомендованих джерел.....	33
Додатки.....	34

ПЕРЕДМОВА

Програма наскрізної практики розроблена у відповідності до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня в галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація, спеціальності С4 Психологія, за освітньою програмою «Психологія». Наскрізна програма практики являє собою детально структурований план професійної підготовки психологів, який інтегрує їхнє теоретичне навчання з практичною діяльністю. Практика становить невід'ємну складову процесу підготовки фахівців із вищою освітою та передбачає її безперервне і послідовне здійснення для забезпечення здобуття необхідного обсягу теоретичних знань, а також розвитку професійних компетентностей і навичок, що відповідають установленим освітнім стандартам.

Мета практики полягає в тому, щоб здобувачі вищої освіти опанували сучасні методики, організаційні форми та інструменти праці, які відповідають сфері їхньої майбутньої професійної діяльності. Практика спрямована на формування у них професійних компетентностей і навичок, що базуються на знаннях, отриманих у закладі вищої освіти, з метою підготовки до самостійного прийняття рішень у процесі виконання конкретних завдань. Окрім того, вона сприяє вихованню у студентів усвідомлення необхідності регулярного оновлення знань та їх творчого використання у практичній роботі.

Загальний обсяг наскрізної програми практичної підготовки здобувачів вищої освіти становить 19 кредитів ЄКТС загального обсягу програми, загальна тривалість практичної підготовки – 12,5 тижнів за весь період навчання.

Систему безперервної практики студентів ОПП «Психологія» становлять такі її види:

№	Види практик	Курс, семестр	Кількість кредитів	Кількість тижнів (денна / заочна)	Форма контро лю
1.	Навчально-ознайомлювальна психологічна практика (безвідривна)	II курс, 4 семестр	4	2,5/2	залік
2.	Виробнича психодіагностична практика	III курс, 6 семестр	6	4/2	залік
3.	Виробнича психокорекційна і психоконсультативна практика	IV курс, 7 семестр	9	6/3	залік

Наскрізна програма практичної підготовки є основним навчально-методичним документом, що ставить за мету забезпечення системності, безперервності та поступального характеру практичного навчання в університеті зі спеціальності 053 Психологія. Програму розроблено відповідно до вимог освітньої програми та навчального плану даної спеціальності.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. НОРМАТИВНА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Наскрізна програма практики – це основний нормативний та навчально-методичний документ, що визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця відповідно до освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що згідно з навчальним планом регламентує послідовність, тривалість різних видів практики, визначає мету, завдання та місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівця, визначає перелік компетентностей (галузевих, базових, специфічних), що формуються наскрізною системою практик у професійній підготовці майбутнього спеціаліста.

Наскрізну програму практики розроблено у відповідності до Конституції України, Законів України: «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про професійну (професійно-технічну) освіту, «Про фахову передвищу освіту», «Про післядипломну освіту», «Про колективні договори та угоди», «Про оплату праці», «Про охорону праці», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних»;

постанов КМУ: № 1134 від 17.08.2002р. «Про затвердження нормативів чисельності студентів, аспірантів, докторантів, здобувачів наукового ступеня кандидата наук, слухачів, інтернів, клінічних ординаторів на одну штатну посаду науково-педагогічного працівника у ВНЗ III-IV р. а. та ВНЗ з післядипломної освіти державної форми власності»; № 266 від 29 квітня 2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; № 1187 від 30 грудня 2015 р. «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», зі змінами, внесеними постановою КМУ від 10 травня 2018 р. № 347 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187»; № 1341 від 23 листопада 2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»; № 579 від 12 серпня 2015 р. «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»;

наказів МОН: від 07.08.2002 р. № 450 «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів»; від 12.10.2017 р. № 1368 «Про зміни до наказу МОН України від 12.05.2016 року; від 8 квітня 1993 р. № 93 «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 351 від 20.12.1994 р. «Про внесення змін до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України»;

Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія (затвердженого та введеного в дію наказом Міністерством освіти і науки України від 24.04.2019 року № 565) та змін до Стандарту, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України № 1583 від 29.12.2023 р., № 842 від 13.06.2024 р.,

Професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти», затвердженого наказом Мінекономіки № 2425 від 24.12.2020 р.;

Професійного стандарту «Практичний психолог (соціальна сфера)», затвердженого наказом Мінекономіки № 211 від 03.02.2021 р.;

освітньо-професійної програми «Психологія», навчального плану підготовки бакалаврів спеціальності 053 Психологія Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

стратегії розвитку Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка на 2021-2025 роки;

Статуту Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка; Правил прийому до Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Положення про організацію освітнього процесу в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка;

Положення про організацію, проведення практичної підготовки здобувачів освіти у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка та інших нормативних документів.

1.2. МЕТА І ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Загальна **мета** практик полягає в тому, щоб здобувачі вищої освіти опанували сучасні методики, організаційні форми та інструменти праці, які відповідають сфері їхньої майбутньої професійної діяльності. Практика спрямована на формування у них професійних компетентностей і навичок, що базуються на знаннях, отриманих у закладі вищої освіти, з метою підготовки до самостійного прийняття рішень у процесі виконання конкретних завдань. Окрім того, вона сприяє вихованню у студентів усвідомлення необхідності регулярного оновлення знань та їх творчого використання у практичній роботі. А саме:

метою навчально-ознайомлювальної психологічної практики (безвідривної) є:

- розвиток професійної ідентичності психолога, формування відповідного стилю поведінки, світоглядних засад та принципів професійної етики;
- дослідження й аналіз специфіки діяльності психолога в закладах різного профілю;
- узагальнення та поглиблення теоретичних знань, отриманих під час опанування циклу дисциплін теоретичного спрямування;
- набуття практичних умінь у рамках обраного напрямку підготовки, а також накопичення матеріалів для виконання індивідуальних завдань;
- освоєння компетентностей із проведення психологічних досліджень у процесі виконання конкретних практичних завдань;
- формування навичок здійснення просвітницької та психопрофілактичної діяльності.

Метою виробничої психодіагностичної практики є:

- поглиблення й закріплення знань, здобутих студентами в процесі вивчення теоретичних дисциплін професійної підготовки;
- розвиток і вдосконалення професійних компетентностей психолога в установах, де проходить практика, через застосування методів психологічної діагностики;
- практичне застосування методик діагностики і прийомів обробки дослідницької інформації;
- набуття практичних навичок формулювання психологічних висновків і діагностичних звітів;
- збирання матеріалів для підготовки курсових робіт, передбачених навчальним планом.

Метою виробничої психокорекційної і психоконсультативної практика є:

- підвищення рівня практичної складової професійної підготовки;
- удосконалення підходів до організації та здійснення діагностичних досліджень, а також підготовка до самостійної науково-дослідної діяльності;
- забезпечення можливостей для практичного використання діагностичних методик і технік обробки кількісних даних;
- формування вмінь складати психологічні висновки на практичній основі;
- освоєння навичок підготовки та реалізації корекційних і консультативних заходів;
- засвоєння знань щодо психотехнічних методів, психологічного супроводу осіб у закладах загальної середньої освіти, медичній сфері, а також у напрямках збереження й відновлення психічного здоров'я та психологічного добробуту;
- розвиток компетентностей у сфері просвітницької (психопрофілактичної) діяльності та дослідницької роботи;
- накопичення матеріалів для написання курсових робіт, визначених навчальною програмою.

Практики можуть передбачати здійснення окремих наукових досліджень у сфері психологічних питань, що мають на меті формування у студентів загальних компетентностей, орієнтованих на інновації, а також підвищення рівня їхніх дослідницьких навичок.

Під час проходження комплексу практик майбутній фахівець у галузі психології поєднує отримані теоретичні знання з практичними вміннями, що сприяє його підготовці до подальшої професійної діяльності та науково-дослідницької роботи в структурах державного й громадського секторів.

Завданням практичної підготовки є створення підґрунтя для набуття досвіду професійної діяльності, розвитку практичних компетентностей та формування професійних якостей особистості майбутнього фахівця у сфері психології. Зокрема, вони спрямовані на:

- поглиблення й удосконалення теоретичного базису знань та встановлення їх зв'язку з практичними аспектами професійної діяльності;

- розвиток особистісних характеристик, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків психолога;

- становлення широкого спектра професійних компетентностей, включаючи комунікативні, організаційні, діагностичні, проектні, просвітницькі, прогностичні, аналітичні та рефлексивні навички;

- ознайомлення з основними типами установ, що надають психологічну підтримку різним групам населення, такими як заклади освіти, спеціалізовані профілактичні центри, соціальні служби, громадські об'єднання, центри дитячої творчості та дозвілля, літні оздоровчі заклади для дітей і підлітків, медичні установи, інклюзивні та реабілітаційні центри;

- опанування сучасних психологічних підходів і технік для проведення групової та індивідуальної роботи діагностичного, корекційного, консультативного, профілактичного, просвітницького й реабілітаційного спрямування з різними категоріями клієнтів у дитячому, молодіжному та дорослому середовищах;

- створення умов для розвитку здібностей і самореалізації студентів, а також формування їхнього індивідуального професійного стилю;

- виховання творчого та дослідницького підходу до виконання професійних завдань;

- удосконалення здатності до професійної рефлексії та інтуїтивного сприйняття у професійному контексті;

- накопичення досвіду використання сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності;

- розвиток умінь планувати та реалізовувати просвітницькі ініціативи.

Зміст, послідовність та взаємозв'язок усіх форм практики визначаються гарантом освітньої програми в рамках наскрізної програми практики. Ця програма розробляється групою забезпечення спеціальності спільно з гарантом освітньої програми відповідно до чинних нормативних вимог.

Основні навчальні компетентності як результат успішного проходження практичної підготовки

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

ФК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ФК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ФК12. Здатність до особистісної рефлексії в межах професійних компетенцій, розуміння динаміки міжособистісних стосунків та керування ними.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні з рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

ПРН 19. Здійснювати комплекс реабілітаційних заходів з відновлення психологічного здоров'я.

На базі цієї наскрізної програми створюються робочі програми для практичної підготовки. У робочій програмі детально викладається зміст кожного типу практики, визначаються її послідовність, організаційно-методичні підходи до реалізації, розподіл часу на різні види діяльності, а також інструменти й форми проведення поточного та підсумкового оцінювання. Окрім того, у програмі окреслюються компетентності, які формуються та вдосконалюються в процесі проходження відповідного виду практики. Розробка робочих програм практики здійснюється кафедрою з урахуванням узгодження з установами, що надають бази для практики, стейкхолдерами. Подальше обговорення та затвердження програм відбувається на засіданні Вченої ради навчально-наукового інституту Педагогіки і психології (ННІПП). Після схвалення Вченою радою ННІПП робоча програма практики остаточно затверджується першим проректором університету до початку навчального семестру.

Відповідальність за забезпечення своєчасної підготовки, аналізу та затвердження (перегляду й повторного затвердження) робочих програм покладається на завідувача випускової кафедри.

Індивідуальне завдання формується керівником практики, який представляє кафедру, та надається кожному здобувачеві вищої освіти відповідно до його індивідуального навчального плану. Зміст такого завдання має враховувати специфіку умов і ресурсів закладу (організації чи установи), бути узгодженим із цілями та завданнями освітнього процесу, а також відповідати рівню теоретичної підготовки студентів.

1.3. БАЗИ ПРАКТИК

Практики можуть проводитися в таких закладах: дошкільної, загальної середньої, професійної, фахової передвищої освіти; інклюзивно-ресурсні центри; центри соціальних служб, що надають підтримку дітям, сім'ям і молоді; медичні заклади (лікарні); центри соціального обслуговування, які забезпечують надання соціальних послуг; територіальні центри комплектування та соціальної підтримки; громадські організації, що займаються психологічною діяльністю та надають відповідні послуги; а також підприємства й організації, у штаті яких передбачено посада психолога.

Місяця проходження практики (підприємства, організації чи установи незалежно від форми власності) повинні відповідати вимогам програми практики, а саме:

- мати у штаті психолога, який здатен здійснювати безпосереднє керівництво практикою студента на базі закладу;
- забезпечувати умови для реалізації практики відповідно до логічної послідовності її робочих програм;

- володіти достатньою матеріально-технічною та професійною базою для проведення конкретного виду практичної підготовки.

1.4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКАМИ

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора університету. Координацію загальної організації практики, а також контроль за її реалізацією забезпечують перший проректор та директор інституту. Функції загального управління практиками, включно з аналізом результатів їх проведення, виконує завідувач практик.

Заходи, спрямовані на організацію практики, регламентуються наказом ректора. Проект відповідної записки до цього наказу розробляється керівником практик ННІ не пізніше ніж за два тижні до початку практики. У наказі зазначаються місце проведення практики, строки її реалізації, склад груп здобувачів вищої освіти, а також призначаються керівники груп і методисти.

Здобувачі вищої освіти направляються на бази практик на підставі документа, виданого відділом практик. База практики інформує університет про прибуття здобувачів шляхом надсилання відповідного повідомлення. Оперативне вирішення питань, пов'язаних з організацією та наглядом за практикою в університеті, здійснює завідувач практик, а в ННІ Педагогіки і психології ці функції виконують керівники практик на інститутському рівні. Навчально-методичне забезпечення та реалізацію програм практики забезпечують викладачі кафедри.

До керівництва практикою залучаються досвідчені викладачі кафедри зі стажем роботи не менше п'яти років, а також кваліфіковані представники закладів, установ чи інших організацій, які виступають стейкхолдерами. Для забезпечення ефективної взаємодії між здобувачами освіти та керівниками практик передбачається, що один груповий керівник супроводжує не більше восьми практикантів.

1.5. ОБОВ'ЯЗКИ ОРГАНІЗАТОРІВ І КЕРІВНИКІВ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Керівник практики від ННІ Педагогіки і психології для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія (з навчально-методичним навантаженням до 100 годин у межах відповідного структурного підрозділу залежно від кількості студентів за спеціальністю):

- на підставі укладених договорів між Університетом і базовими установами, а також відповідних звернень чи листів щодо організації практики, здійснює розподіл студентів за базами практичної підготовки та розробляє проект відповідного наказу;
- перевіряє теоретичну підготовленість студентів з освітніх компонентів, які є передумовами для практичної підготовки;
- забезпечує організацію та проведення настановних і підсумкових конференцій, а також захист результатів практики, беручи в них активну участь;
- під час настановних конференцій ознайомлює студентів із завданнями, змістом практики, вимогами до звітності та критеріями оцінювання її результатів;
- формує узагальнений графік занять для студентів на період практики та передає його завідувачу практик і провідному спеціалісту деканату/дирекції для узгодження розкладу й уникнення накладок із заняттями групових керівників;
- у співпраці з фахівцями кафедри та керівниками баз практики забезпечує належний рівень реалізації програми практики;
- як член комісії бере участь у підведенні підсумків практики та оцінюванні її результатів;
- долучається до розроблення та вдосконалення програм практичної підготовки;
- розробляє необхідну документацію з практики та надає консультаційну підтримку методистам;

- проходить інструктаж із техніки безпеки та охорони праці в інженера з охорони праці Університету;
- проводить інструктаж із техніки безпеки та охорони праці зі студентами перед початком практики, за потреби залучаючи інженера з техніки безпеки;
- подає завідувачу практики Університету письмовий звіт про результати практичної підготовки з рекомендаціями щодо її подальшого вдосконалення та організації;
- спільно з груповим керівником практики готує сертифікати й передає їх завідувачу практики.

Обов'язки керівника практики від кафедри

Керівник практики від кафедри відповідає за:

- надання студенту детальних роз'яснень щодо організації практики, виконання індивідуальних завдань із урахуванням специфіки конкретної бази практики, а також інформування про порядок підготовки, строки подання та захисту звітів;
- забезпечення студентів необхідними документами, зокрема робочою програмою практики, направленням на базу практики (угодою про проходження практики), індивідуальним завданням тощо;
- організацію консультацій для здобувачів освіти із питань реалізації програми практики;
- контроль за своєчасним прибуттям студентів на бази практики, а також за виконанням ними програми та індивідуальних завдань;

Для безпосереднього керівництва практикою на базі підприємства наказом його керівника призначаються кваліфіковані фахівці.

Груповий керівник практики:

- консультує студентів щодо виконання завдань практичної підготовки;
- відвідує заняття студентів-практикантів і бере участь у їх аналізі;
- спрямовує роботу студентів із вивчення особливостей клієнтів;
- підтримує практикантів у практичному застосуванні діагностичних методик і технік обробки дослідницьких даних;
- сприяє формуванню в студентів практичних умінь із підготовки психологічних висновків і діагностичних звітів;
- бере участь у настановних і підсумкових конференціях, а також інших нарадах, пов'язаних із організацією практики;
- оцінює результати практичної підготовки здобувачів освіти.

1.6. ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Студент несе відповідальність за виконання таких завдань:

- перед початком практичного навчання отримати на випусковій кафедрі офіційне направлення на практику та ознайомитися з її програмою;
- напередодні початку роботи на базі практики пройти інструктаж із техніки безпеки та виробничої санітарії, неухильно дотримуючись їхніх вимог протягом усього періоду практики;
- дотримуватися внутрішнього розпорядку підприємства, зокрема встановленого графіку робочого дня, який є обов'язковим для всіх працівників, включаючи студентів. У разі порушення трудової дисципліни чи правил внутрішнього розпорядку студент відповідає перед адміністрацією університету та закладу-бази практики;
- опанувати зміст програми практики та представити її результати у вигляді письмового звіту, підготовленого відповідно до визначених завдань.

1.7. НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ПІДТРИМКА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Випускова кафедра:

- гарантує відповідний рівень підготовки здобувачів освіти у сфері психології для всіх типів практик;
- створює наскрізні програми практичної підготовки здобувачів освіти;
- на основі наскрізної програми розробляє робочі програми для кожного виду практики, за потреби вносячи до них корективи;
- визначає бази для проходження практик;
- забезпечує керівників відповідних закладів (організацій, установ) необхідними програмами практик;
- здійснює координацію та нагляд за процесом проведення практик;
- призначає групових керівників практик;
- інтегрує новітні наукові досягнення та передовий психологічний досвід у зміст і структуру практик;
- надає консультативну підтримку здобувачам освіти з питань, що виникають під час практики, зокрема щодо актуальних проблем сучасної науки, підготовки та виконання завдань практики студентами;
- розробляє методичні матеріали для практик, а також завдання для науково-дослідної роботи студентів;
- бере участь у підготовчих і підсумкових конференціях для студентів-практикантів;
- забезпечує здобувачів освіти необхідною навчально-методичною базою;
- організовує експозиції матеріалів, підготовлених під час практик;
- проводить аналіз ходу та результатів практики, вживаючи заходів для її оптимізації;
- розглядає звіти викладачів-керівників практики про виконану роботу, оцінює підсумки та аналізує реалізацію програм практики на засіданнях кафедри.

Психолог базового закладу проходження практики:

- представляє здобувачам освіти, закріпленим за ним, різноманітні види документації, що використовуються психологом, проводить публічні заняття (діагностичного, корекційного спрямування тощо) та ініціює їх подальше обговорення;
- у співпраці з керівником практики визначає тематику експериментальних досліджень (запитів) і розподіляє її серед здобувачів освіти;
- сприяє здобувачам освіти у розробленні дослідницької програми з обраної теми, затверджує її та здійснює нагляд за реалізацією;
- надає консультативну підтримку та методичну допомогу здобувачам освіти під час підготовки до занять різних типів (діагностичних, корекційних, консультативних тощо), враховуючи вікові, гендерні й індивідуальні особливості клієнта, а також специфіку умов проведення занять, затверджує плани-конспекти та корекційні програми;
- присутній на залікових заходах здобувачів освіти, бере участь в аналізі та оцінці їхньої діяльності;
- залучає здобувачів освіти до просвітницької діяльності за обраним напрямом дослідження, за умови обов'язкової присутності психолога;
- забезпечує контроль за дотриманням студентами-практикантами етичних і моральних засад діяльності психолога;
- бере участь у робочих нарадах, організованих керівниками базового закладу з питань практики, а також, за можливості, у настановних і підсумкових конференціях, що проводяться в університеті.

1.8. УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИК ТА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

Після завершення практики студент, який її проходив, зобов'язаний протягом трьох днів надати комплект звітних документів, визначених програмою практики. До них належать: письмовий звіт, характеристика, індивідуальний план практики, щоденник, конспекти й плани всіх проведених занять, а також результати виконання завдань науково-дослідницької роботи студента (НДРС) тощо.

Підсумки практики узагальнюються у три етапи:

1. На базі практики:

- надається загальна оцінка діяльності студентів під час практики, визначаються найбільш успішні практиканти, формулюються рекомендації щодо вдосконалення організації практики, оцінюється внесок кожного студента;

- аналізується робота фахівців, залучених до організації та проведення практики, висловлюються пропозиції щодо подальшої співпраці з підготовки та реалізації практики в майбутньому.

2. Підсумкова конференція:

Останній етап відбувається на базі ННІ Педагогіки і психології з метою аналізу й узагальнення результатів практики. Конференцію очолюють директор ННІ та керівник практики. Вона проводиться протягом тижня після завершення оцінювання на випусковій кафедрі. У заході беруть участь усі студенти-практиканти, групові керівники, представники установ, що виступали базами практики. До участі також можуть бути запрошені студенти, які проходили аналогічну практику наступного року. Під час конференції організовується виставка студентських робіт, що відображає специфіку виду практики. Захист результатів відбувається під час звітної конференції у форматі презентації доповіді студента, відповідей на запитання тощо. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS з розподілом балів за всіма видами робіт, що підлягають оцінюванню. На основі захисту груповий керівник узагальнює результати і вираховує загальну суму набраних балів.

Оцінка за практику вноситься груповим керівником до заліково-екзаменаційної відомості та індивідуального плану студента в день проведення підсумкової конференції.

Студенту, який не виконав програму практики без обґрунтованих причин, може бути надано можливість пройти практику повторно за умов, визначених університетом.

Результати кожної практики розглядаються на засіданнях кафедри, а загальні підсумки узагальнюються на Вчених радах ННІ та Університету щонайменше один раз протягом навчального року. Звітна документація зберігається на кафедрі протягом одного календарного року з моменту захисту.

1.9. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Специфіка організації та реалізації практичної підготовки студентів вищої освіти, які здобувають знання за дуальною формою навчання, має свої особливості. Студентів денної форми навчання, що обрали дуальну освіту, рекомендується скеровувати на проходження практик за місцем їхньої професійної діяльності з подальшим обов'язковим перезарахуванням кредитів, передбачених відповідними освітніми компонентами. Підґрунтям для цього слугують розпорядчі документи університету щодо підготовки фахівців за дуальною системою, а також витяг із професіограми студента, підготовлений за місцем роботи, який містить підписи керівника та наставника бази практики, разом із рекомендацією щодо оцінювання результатів.

Процедура перерахування кредитів, визначених навчальним планом для практики в межах відповідного освітнього ступеня, здійснюється спеціально створеною комісією. До її складу входять керівник практики інституту, керівник практики для відповідної групи студентів та представник-куратор від закладу. Рішення комісії базується на аналізі

відповідності змісту програми підготовки та реальних професійних завдань, які виконував конкретний студент під час практики.

1.10. СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Положення щодо завдань практики, основних принципів її організації, обов'язків керівників практики, здобувачів вищої освіти, а також тривалості практичної підготовки, викладені у цій Програмі, є обов'язковими для виконання під час здобуття освіти за заочною формою.

Навчальна та виробничі практики для здобувачів вищої освіти за заочною формою можуть проводитися як у сесійний, так і в міжсесійний період за місцем їх проживання. Залежно від специфіки виконуваної практичної діяльності та наявності професійного досвіду, здобувачі вищої освіти заочної форми поділяються на дві категорії:

1) до першої категорії належать особи, які здійснюють трудову діяльність за обраною спеціальністю та звільняються від проходження практики. Підтвердженням відповідності займаної посади спеціальності здобувача є такі документи: витяг із трудової книжки (або її завірена копія, підписана керівником установи), довідка з місця роботи (у разі роботи за сумісництвом) та характеристика з рекомендованою оцінкою за 100 бальною шкалою (та шкалою ECTS), завірена керівником організації;

2) до другої категорії належать здобувачі, які не мають досвіду роботи за обраною спеціальністю. Вони проходять практику з відривом від основної діяльності у період, передбачений навчальним планом, зазвичай за місцем проживання, або самостійно обирають базу практики, що відповідає програмним вимогам.

Документи, які засвідчують право здобувача на звільнення від проходження практики, мають бути подані до початку встановлених термінів практики. Подання документів після зазначеного строку не розглядається.

Перед початком практики, під час заліково-екзаменаційної сесії проводиться настановна конференція, присвячена питанням організації практики. Її проводять керівник практики ННІ, керівник практики від кафедри і групові керівники.

За підсумками практики здобувачі освіти складають залік. Оцінювання практичної підготовки здійснюється за шкалою ECTS. Для здобувачів першої категорії оцінка визначається на основі зазначеної в характеристиці з місця роботи.

1.11. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ

У дистанційному форматі здобувачі вищої освіти проходять практику з використанням усіх доступних форматів за допомогою інформаційних технологій і дистанційного доступу.

Для забезпечення комунікації застосовуються такі засоби:

- розміщення завдань і рекомендацій на вебсайті університету;
- створення груп зі студентами у соціальних мережах (Viber, Telegram, WhatsApp тощо);
- використання електронних платформ (ZOOM Workspace, GoogleWorkspace тощо);
- спілкування телефоном;
- листування електронною поштою тощо.

В умовах дистанційної організації освітнього процесу із звітної документації виключається характеристика від бази практики всіх типів; результати практики оцінюються на основі сертифікатів. Ведення журналу обліку відвідування бази практики для всіх видів практик скасовується.

2. ПРОГРАМИ ПРАКТИК

2.1. НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПСИХОЛОГІЧНА ПРАКТИКА (БЕЗВІДРИВНА)

Навчально-ознайомлювальна психологічна практика (безвідривна) для студентів вищих навчальних закладів є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців і має на меті опанування студентами професійними навичками та вміннями.

Мета, завдання, зміст програми практики, форми звітності обумовлені вимогами Державного стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю, освітньо-професійною програмою і навчальним планом спеціальності.

Пріоритетні напрямки навчальної програми практики:

1. Мета практики – розвиток професійної ідентичності психолога, формування відповідного стилю поведінки, світоглядних засад та принципів професійної етики; дослідження й аналіз специфіки діяльності психолога в закладах різного профілю; узагальнення та поглиблення теоретичних знань, отриманих під час опанування циклу дисциплін теоретичного спрямування; набуття практичних умінь у рамках обраного напрямку підготовки, а також накопичення матеріалів для виконання індивідуальних завдань; освоєння компетентностей із проведення психологічних досліджень у процесі виконання конкретних практичних завдань; формування навичок здійснення просвітницької та психопрофілактичної діяльності.

2. Завдання практики:

- 1) поглиблення знань з психології, наповнення їх реальним життєвим змістом;
- 2) здобуття знань про специфіку роботи психолога в різних галузях діяльності;
- 3) ознайомлення з правилами, обов'язками та етичним кодексом практикуючого психолога;
- 4) вивчення документації психолога;
- 5) напрацювання вмій дослідницького підходу в роботі та вмілого використання психологічного інструментарію, формування знань про принципи проведення емпіричного дослідження психологічних явищ;
- 6) навчання студентів прийомам практичного використання психологічних методів, зіставлення набутих теоретичних знань про психологічні особливості дитини з реальною педагогічною дійсністю;
- 7) формування у студентів уміння формулювати висновки та практичні рекомендації за результатами емпіричного дослідження;
- 8) розширення професійних контактів, моделювання у ході навчально-ознайомлювальної психологічної практики основних ознак і особливостей майбутньої діяльності;
- 9) проведення зв'язку теоретичного навчання і практичної діяльності, стимулювання до вивчення спеціальних психологічних дисциплін.

Основні навчальні компетентності як результат успішного проходження практики

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності(ФК)

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

ФК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

ФК11.Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання(ПРН):

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефхівців.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15.Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПРН16.Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПРН17.Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

4. Бази проведення практики –заклади: дошкільної, загальної середньої, професійної, фахової передвищої освіти; інклюзивно-ресурсні центри; центри соціальних служб, що надають підтримку дітям, сім'ям і молоді; медичні заклади (лікарні); центри соціального обслуговування, які забезпечують надання соціальних послуг; територіальні центри комплектування та соціальної підтримки; громадські організації, що займаються психологічною діяльністю та надають відповідні послуги; а також підприємства й організації, у штаті яких передбачено посада психолога.

5. Тривалість практики 2,5 тижні (120 год. – 4 кредити). Проводиться на II курсі у другому семестрі (без відриву від навчального процесу, тобто після занять, переважно у другій половині дня), форма контролю **залік**.

1. Обов'язки суб'єктів практики

Перед початком практики на кафедрі практичної психології проводиться настановна конференція з участю студентів-практикантів та їхніх керівників від університету та бази практики. Відповідальний за проведення практики від кафедри психології ознайомлює студентів та керівників з наказом ректора, вимогами щодо проходження практики, обов'язками студентів-практикантів та керівників.

1.1. Обов'язки студентів-практикантів

1. Почати і завершити практику у визначений термін.

2. Якісно виконувати роботу, передбачену програмою практики. (Невиконання хоча б одного пункту програми є підставою для не атестації студента-практиканта).

3. Дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики.
4. Виконувати розпорядження адміністрації бази практики та керівників практики.
5. Дотримуватися норм поведінки та положень етичного Кодексу психологів.
6. Вчасно оформлювати документацію.
7. Прозвітувати на підсумковій конференції про результати практики.

1.2. Обов'язки керівника практики від університету.

1. Забезпечити практикантів направленням на практику.
2. Влаштувати зустріч практикантів з керівництвом бази практики спільно з керівником від бази практики.
3. Ознайомити студентів з метою та завданнями практики, з правилами ведення документації.
4. Допомогти у складанні індивідуального плану практикантів, затвердити його та контролювати виконання.
5. Проводити індивідуальні та групові консультації.
6. Контролювати перебіг практики.
7. Оцінити роботу студентів на практиці.
8. Взяти участь у настановній та підсумковій конференціях з питань практики.
9. Подати письмовий звіт про керівництво практикою.

1.3. Обов'язки керівника практики від бази практики

1. Влаштувати зустріч практикантів з керівництвом бази практики спільно з керівником практики від навчального закладу.
2. Ознайомити студентів-практикантів з базою практики, правилами техніки безпеки та протипожежної безпеки на робочому місці.
3. Допомогти з укладанням індивідуального плану практикантів та контролювати його виконання.
4. Проводити індивідуальні та групові консультації.
5. Контролювати перебіг практики.
6. Оцінити роботу студентів на практиці, їхню готовність до професійної діяльності.
7. Підготувати характеристику на студента-практиканта.
8. Взяти участь у настановній та підсумковій конференціях з питань практики.

2. Індивідуальні завдання практики

1. Підготувати календарний план роботи та графік відвідування місця проходження практики.
2. Оформити щоденник спостережень.
3. Ознайомитися зі структурою управління навчально-виховним закладом та завданнями і змістом психологічної роботи у навчальному закладі:
 - зустріч з адміністрацією школи з метою ознайомлення із специфікою навчально-виховного процесу в даному навчальному закладі;
 - конспект основних положень статуту та програми діяльності і розвитку школи;
 - ознайомлення із всіма видами роботи шкільного психолога та фіксування їх структурних та змістових особливостей;
 - ознайомлення з робочим місцем психолога і фіксування особливостей оформлення кабінету психолога.
5. Спостереження за проведенням діагностичної роботи психологом або прийняття участі у тестуванні.
6. Спостереження за проведенням корекційно-розвивальної роботи психолога або прийняття участі у роботі корекційної (тренінгової) групи.
7. Проведення заходу, який спрямований на створення позитивного мислення та підтримку психологічного здоров'я дітей.
8. Оформлення документації практики.

Структура та зміст звіту.

1. Титульний аркуш (Додаток 1)
2. Зміст

3. Календарний план роботи. (Додаток 2)
2. Графік відвідування місця проходження практики.
3. Щоденник спостережень. (Додаток 2)
4. Тезисний виклад особливостей та структури організації діяльності практичного психолога навчального закладу. (Додаток 2)
5. План та зміст заходу (фото, відео).
6. Характеристика на студента-практиканта, яка підготовлена керівником практики за місцем проходження (психологом).

3. Форми контролю

Студенти-практиканти повинні чітко дотримуватися режиму роботи бази практики та виконувати завдання практики згідно індивідуального графіку і плану роботи.

Керівники студентської практики контролюють перебування студентів на базах практики (згідно графіку), дотримання ними плану роботи, наявність необхідної документації, якість виконаної роботи, ставлення до своїх обов'язків та дисциплінованість. Керівник від кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту має право контролювати записи, занесені у щоденник практики.

Робота студентської групи та керівників практики, у свою чергу, контролюється завідувачем кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту і навчальною частиною університету.

3.1. Критерії оцінювання

На третій день після завершення практики студенти-практиканти здають керівникам від університету всі звітні документи для їх попередньої оцінки. Упродовж тижня після завершення практики на кафедрі педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту відбувається підсумкова конференція, під час якої студенти захищають матеріали практики. На конференції присутні всі студенти-практиканти та їхні керівники від університету та бази практики.

Для підведення підсумків практики та визначення кінцевої оцінки роботи студентів-практикантів керівники практики інформують кафедру про фактичні терміни початку та завершення роботи, склад групи студентів, які пройшли практику, їхню дисципліну, стан охорони праці і протипожежної безпеки на базі практики, а також з інших питань організації та проведення практики. До захисту практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.

Формою контролю навчально-ознайомлювальною психологічної практики (безвідривної) є *залік*. У кінцевій оцінці результатів практики враховується попередня оцінка керівників практики від університету та бази практики, результати захисту практики під час підсумкової конференції. Студенти, які не виконали програму практики і отримали незадовільний відгук з бази практики або незадовільну оцінку при складанні заліку, направляються на перепроходження практики.

Кількісні оцінювання

Таблиця 1

Вид звітної роботи	Максимальна кількість балів
Оцінка виконання студентом завдань практики керівником з бази практики	20 б.
Опис результатів знайомства з діяльністю психологічної служби за місцем проходження практики зі своїми коментарями	10 б.
Опис результатів вивчення особистості учня методом спостереження	50 б.
Опис практики у щоденнику	10 б.
Оформлення звітної документації	5 б.
Вчасне подання роботи до захисту	5 б.
Сума=100	

Якісні оцінювання

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Критерії
A	90-100	Студент повністю виконав програму практики, виявив високий рівень опанування програмового матеріалу, самостійність, збагатив та поглибив теоретичні знання, набув досвіду їх творчого застосування у навчально-виховній роботі. Він намагається отримувати, систематизувати знання та адаптувати їх до процесу дослідження, спостерігати, аналізувати, узагальнювати психологічні факти, об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів. Проявив високу якість загального рівня звіту та написання його основних структурних елементів (схеми), презентував протоколи дослідження та додатки. Практикант виявив здатність до рефлексії, вміння аналізувати свою діяльність: правильність постановки мети і завдань; адекватність змісту психологічного дослідження поставленим завданням тощо.
B	82-89	Студент повністю виконав програму практики, виявив високий рівень опанування програмового матеріалу, самостійність, збагатив та поглибив теоретичні знання, набув досвіду творчого застосування у навчально-виховній роботі. Він показав належний рівень теоретичної та практичної підготовки, вміння відбирати суттєву інформацію, необхідну для повного висвітлення результатів спостереження та застосування діагностичних методик. Практикант продемонстрував достатній рівень навичок і вмінь самостійно систематизувати фактичний матеріал, узагальнювати і формулювати висновки, визначати мету завдання дослідження. У цілому, він виявив методологічно грамотне вивчення структури досліджуваного психічного явища (факторів, що впливають на нього), достатній рівень обґрунтованості висновків і рекомендацій, сформульованих у звіті. Заявив про себе на достатньому рівні професійної компетентності.
C	74-81	Студент: недостатньо повно та не досить змістовно виконав програму практики;орієнтується в системі психологічних понять, але припускається поодиноких суттєвих помилок у їх тлумаченні;розв'язує типові психологічні вправи й задачі, виправляє допущені помилки, не чітко формулює висновки, не достатньо повно характеризує фактичний матеріал;виявляє теоретичні знання, не підкріплює їх прикладами, і відсутня їх інтерпретація.

D	64-73	Студент не зміг успішно виконати завдання щодо спостереження та ефективного використання дослідницьких методів, у результаті чого опис проведеної роботи виявився досить формалізованим. Мета й основні завдання дослідження сформульовані неточно. Студент допустив суттєві помилки. Практикант виявив недостатній рівень вмінь і навичок узагальнювати і класифікувати дані, допустив неточності у формулюваннях. Інтерпретації результатів спостереження недостатньо переконливі. Висновки дослідження неповні, стереотипні та поверхово аргументовані. Документація студентом здана невчасно, її оформлення не якісне, допущені неточності. Не завжди витримана логічна послідовність викладу матеріалу. Переважну більшість питань програми у звіті висвітлено, проте мають місце помилки і неточності. Наявні протоколи дослідження та додатки, проте вони оформлені не якісно.
E	60-63	Практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Студент:недостатньо повно виконати завдання програми практики;помиляється у визначенні психологічних понять;неповно характеризує загальні ознаки психічних процесів, станів, властивостей; висновки поверхові і не аргументовані; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки, не наводить потрібних прикладів, викладає матеріал непослідовно і допускає в роботі суттєві помилки;
FX	35-59	Студент не виконав програми практики, не показав уміння добирати наукову інформацію, необхідну для виконання програми. Він не зміг оволодіти методиками діагностики пізнавальних процесів, застосовував їх некоректно, не здатен інтерпретувати одержані результати. За допомогою тестових методик діагностував окремі аспекти міжособистісних стосунків, проте не зміг спрогнозувати можливі відхилення у поведінці. Психолого-педагогічні рекомендації виховних дій відсутні. Документація у повному обсязі відсутня, протоколів немає, додатки не оформлені.
F	1-34	Студент повністю не виконав програми практики, показав низький рівень уміння добирати наукову інформацію, необхідну для виконання програми, що є підставою для повторного її проходження.

4. Організаційні та документальні вимоги

Після настановної конференції студенти від університетського керівника практики отримують направлення. У першій день практики разом з університетським керівником вони прибувають на місце проходження практики, де їх зустрічає керівник від бази практики. Упродовж перших двох днів кожного практиканта закріплюють за своїм підрозділом, класом, академічною групою тощо. Керівник організації видає наказ про проходження практики студентами.

У першій день студенти знайомляться з базою практики. Упродовж наступних 1 – 2 днів студенти складають календарний план роботи та графік відвідування місця проходження практики. У календарному плані повинні бути детально (за датами та годинами) описані види роботи студента під час проходження практики. У графіку

відвідування зазначається дата, години та місце знаходження практиканта на базі практики. Один примірник графіка подається керівникові практики від кафедри для контролю.

2.2. ВИРОБНИЧА ПСИХОДІАГНОСТИЧНА ПРАКТИКА

Виробнича психодіагностична практика є одним з перших виробничих етапів практичної підготовки студентів до професійної діяльності, на якому закладаються основи практичних вмінь і навичок, творчого ставлення до діяльності, відбувається формування професійних якостей особистості майбутнього практичного психолога.

В основі психодіагностичної виробничої практики лежить системний підхід до формування навичок професійної діяльності студентів, що включає поєднання теоретичних знань і практичних умінь. Відтак найголовнішим критерієм ефективності проходження виробничої практики є здатність студентів вирішувати професійні проблеми. Практика побудована за принципом поступового поглиблення знань та умінь професійної діяльності психолога відповідно до теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами.

Мета практики – поглиблення й закріплення знань, здобутих студентами в процесі вивчення теоретичних дисциплін професійної підготовки; розвиток і вдосконалення професійних компетентностей психолога в установах, де проходить практика, через застосування методів психологічної діагностики; практичне застосування методик діагностики і прийомів обробки дослідницької інформації; набуття практичних навичок формулювання психологічних висновків і діагностичних звітів; збирання матеріалів для підготовки курсових робіт, передбачених навчальним планом.

Завдання практики:

- 1) поглибити теоретичні та практичні знання студентів у сфері діагностичної роботи;
- 2) сприяти формуванню індивідуального стилю, власного професіонального підходу в плануванні та проведенні діагностики;
- 3) формувати навички комплексного бачення психологічних проблем, їх детермінант;
- 4) розвивати практичні навички формулювання психологічних висновків і діагностичних звітів.

Основні навчальні компетентності як результат успішного проходження практики

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;

Фахові компетентності(ФК)

- ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).
- ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

ФК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

ФК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання(ПРН):

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні з рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Бази проведення практики – установи та організації де працює психолог (ЗДО, ЗЗСО, заклади фахової передвищої освіти, соціально-психологічні служби для молоді, державні та приватні підприємства, установи та фірми, медичні установи, телефони довіри тощо).

Тривалість практики 4 тижні для студентів денної форми навчання; 2 тижні для студентів заочної форми навчання (180 год. – 6 кредитів). Проводиться на III курсі у другому семестрі, форма контролю ***залік***.

Програма практики та її результати.

Підготувати власну програму дослідження за одним із пропонованих напрямків:

1) індивідуально-типологічні особливості (за вибором: темперамент, характер, емоції, воля, здібності);

2) пізнавальна сфера (за вибором: сприймання, пам'ять, мислення, уява, увага);

- 3) дезадаптованість особистості;
- 4) причини неуспішності;
- 5) мотивація навчальної діяльності;
- 6) інтереси школярів.

Примітка. За згодою керівника практики студент може обрати тему дослідження, яка входить у сферу його дослідницьких інтересів.

Разом із самостійно обраними методами і відповідними їм методиками діагностики студент-практикант повинен використати методи спостереження і психологічної бесіди.

Підготовка дослідницької програми, протоколів спостережень, психологічних бесід, інших неекспериментальних методів дослідження та експериментів має відповідати усім науковим та методичним вимогам.

Звітна документація:

1. Щоденник, у якому відображена особистісна і професійна рефлексія діяльності студента, його труднощі, вагання, вдалі знахідки, питання, які потребують наступного вивчення, роздуми тощо.

2. Характеристика з місця проходження практики з рекомендованою оцінкою.

3. Звіт про проходження практики.

4. Дослідницька програма.

5. Протоколи з інтерпретацією дослідницьких даних.

6. Діагностичні висновки із зазначенням детермінант дослідницької проблеми та прогнозом наступного розвитку.

7. Розроблена розвивальна програма (план, рекомендації) профілактичних заходів з метою попередження психологічних ускладнень, створення умов повноцінного функціонування та розвитку особистості.

Кількісні оцінювання

№	Форми роботи	Бали
1.	Щоденник	10
2.	Програма дослідження	20
3.	Звіт про проходження практики	10
4.	Протоколи з інтерпретацією дослідницьких даних	15
5.	Діагностичні висновки з зазначенням детермінант дослідницької проблеми та прогнозом наступного розвитку	20
6.	Розроблена розвивальна програма (план, рекомендації) профілактичних заходів).	10
7.	Додатки (матеріали обстеження)	10
8.	Характеристика з місця проходження практики з рекомендованою оцінкою	5

Якісні оцінювання

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Критерії
A	90-100	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагноста.</p> <p>Вільне володіння діагностичним інструментарієм. Грамотна побудова програми обстеження з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p>

		<p>Вільне оперування статистичними методами обробки даних у залежності від характеристики зібраної дослідницької інформації.</p> <p>Вміння інтерпретувати кількісну інформацію досліджень, формулювати висновки.</p> <p>Здатність узагальнювати та інтегрувати отриману інформацію, формулювати діагностичні висновки прогностичного характеру.</p>
B	82-89	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагноста.</p> <p>Достатній рівень володіння діагностичним інструментарієм. Грамотна побудова програми обстеження з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики..</p> <p>Комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Розуміння доцільності використання окремих груп методів статистичної обробки даних. Володіння процедурою їх проведення.</p> <p>Вміння інтерпретувати кількісну інформацію досліджень, формулювати висновки прогностичного характеру.</p>
C	74-81	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагноста.</p> <p>Достатній рівень володіння діагностичним інструментарієм. Наявність незначущих помилок у побудові програми обстеження з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Несуттєві помилки під час використання окремих груп методів статистичної обробки даних. Достатнє володіння процедурою їх проведення.</p> <p>Вміння інтерпретувати кількісну інформацію досліджень, формулювати висновки прогностичного характеру.</p>
D	64-73	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагноста.</p> <p>Орієнтація в діагностичному інструментарії. Побудова програми обстеження з урахуванням вікових особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Обмежене розуміння доцільності використання окремих груп методів статистичної обробки даних. Поверхове володіння процедурою їх проведення.</p> <p>Помилки в інтерпретації кількісної інформації досліджень, поверховість формулювання висновків, відсутність їх прогностичного характеру.</p>

Е	60-63	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагноста.</p> <p>Орієнтація в діагностичному інструментарії. Побудова програми обстеження з урахуванням вікових особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики, не враховані індивідуальні особливості.</p> <p>Поверхове уявлення про проблему дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Обмежене розуміння доцільності використання окремих груп методів статистичної обробки даних. Недостатнє володіння процедурою їх проведення.</p> <p>Низький рівень інтерпретації кількісної інформації досліджень, штучність запропонованих висновків, відсутність їх прогностичного характеру.</p>
FX	35-59	<p>У діагностичних обстеженнях не дотримувалися морально-етичні принципи роботи психодіагноста.</p> <p>Відсутня орієнтація в діагностичному інструментарії. Побудова програми обстеження не враховує вікових особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Відсутнє комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Поверхові уявлення про доцільність використання окремих груп методів статистичної обробки даних та процедуру їх проведення.</p> <p>Грубі помилки в інтерпретації кількісної інформації досліджень, примітивізм висновків, відсутність їх прогностичного характеру.</p> <p>Плагіат.</p> <p>Фальсифікація дослідницької інформації.</p>
F	1-34	<p>У діагностичних обстеженнях не дотримувалися морально-етичні принципи роботи психодіагноста.</p> <p>Відсутня орієнтація в діагностичному інструментарії. Відсутня програма обстеження.</p> <p>Не володіє процедурою обробки кількісної дослідницької інформації.</p> <p>Примітивізм висновків.</p> <p>Плагіат.</p> <p>Фальсифікація дослідницької інформації.</p>

2.3. ВИРОБНИЧА ПСИХОКОРЕКЦІЙНА І ПСИХОКОНСУЛЬТАТИВНА ПРАКТИКА

Виробнича психокорекційна і психоконсультаційна практика, яку проходять здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, є логічним продовженням їх професійної підготовки, передбаченої ОПП «Психологія». Вона сприяє поглибленню, систематизації та узагальненню знань з ОК загального та професійного циклу навчального плану; сприяє формуванню практичних умінь проведення корекційної роботи як складової професійної діяльності, сприяє особистісному розвитку, а також спонукає здобувачів освіти до подальшої активності та самостійності в набутті професійних компетентностей.

Мета практики – підвищення рівня практичної складової професійної підготовки; удосконалення підходів до організації та здійснення діагностичних досліджень, а також підготовка до самостійної науково-дослідної діяльності; забезпечення можливостей для практичного використання діагностичних методик і технік обробки кількісних даних; формування вмінь складати психологічні висновки на практичній основі; освоєння навичок підготовки та реалізації корекційних і консультативних заходів; засвоєння знань щодо психотехнічних методів, психологічного супроводу осіб у закладах загальної середньої освіти, медичній сфері, а також у напрямках збереження й відновлення психічного здоров'я та психологічного добробуту; розвиток компетентностей у сфері просвітницької (психопрофілактичної) діяльності та дослідницької роботи; накопичення матеріалів для написання курсових робіт, визначених навчальною програмою.

Завдання практики:

- 1) поглибити теоретичні та практичні знання студентів у сфері діагностичної, корекційної і консультативної роботи;
- 2) сприяти формуванню індивідуального професійного стилю, власного підходу в плануванні і проведенні дослідницької та корекційної програм, консультативних занять;
- 3) формувати навички комплексного бачення психологічних проблем, їх детермінант;
- 4) розвивати практичні навички інтерпретації результатів дослідження, формулювання психологічних висновків та повідомлень за результатами проведеної роботи.

Основні навчальні компетентності як результат успішного проходження практики

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;

Фахові компетентності(ФК)

- ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).
- ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

ФК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

ФК11.Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ФК12. Здатність до особистісної рефлексії в межах професійних компетенцій, розуміння динаміки міжособистісних стосунків та керування ними.

Програмні результати навчання(ПРН):

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні з рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН 11.Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН16.Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПРН17.Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН 19.Здійснювати комплекс реабілітаційних заходів з відновлення психологічного здоров'я.

Місце проведення практики – установи та організації де працює психолог (ЗДО, ЗЗСО, заклади фахової передвищої освіти, соціально-психологічні служби для молоді, державні та приватні підприємства, установи та фірми, медичні установи, телефони довіри тощо).

Тривалість практики 6 тижні для студентів денної форми навчання; 2 тижні для студентів заочної форми навчання (270 годин – 9 кредитів). Проводиться на IV курсі у першому семестрі, форма контролю ***залік***.

Програма практики та її результати.

Цілісність процесу надання психологічної допомоги як особливого виду діяльності практичного психолога передбачає дотримання принципу єдності діагностики, корекції і консультації.

Специфічними особливостями діагностичної роботи з метою планування й визначення завдань корекційної роботи є:

- 1) діагностика має бути комплексною;
 - 2) діагностика проблем здійснюється в контексті діагностики міжособистісних стосунків;
 - 3) обов'язковим є психологічний анамнез;
 - 4) діагностика як початковий етап корекції потребує дотримання принципу активності учасників дослідження;
 - 5) діагностика і корекція здійснюються майже одночасно на всіх етапах роботи;
 - 6) отримання інформації про особливості і проблеми розвитку особистості передбачає використання всього спектру емпіричних методів дослідження;
 - 7) консультативна робота передбачає дотримання принципу індивідуального підходу.
- Необхідно дотримуватися таких *етапів роботи*:

I. Діагностичний етап:

- 1) вивчення запиту;
- 2) первинне формулювання проблеми;
- 3) формулювання гіпотез стосовно психологічної проблеми;
- 4) комплексна психологічна діагностика; виокремлення чинників проблеми;
- 5) формулювання психологічного діагнозу з обов'язковим прогнозом наступного розвитку особистості за умови своєчасної корекції та її відсутності;
- 6) розробка загальної програми психологічної корекції.

II. Установчий етап:

- 1) формування адекватного ставлення клієнта до власної проблеми, психолога, методів його впливу;
- 2) можливе переформулювання запиту, мети корекції;
- 3) створення в особистості активної настанови на психокорекційну роботу;
- 4) формування мотивів самопізнання та самовдосконалення.

III. Корекційний етап. Реалізація корекційно-розвивальної програми.

IV. Оцінка ефективності психокорекції:

- 1) діагностика причинних факторів, які знаходяться в основі явищ, що підлягають корекції (повторна діагностика передбачає використання тих діагностичних методів, якими досліджувалися причинні фактори до і після проведення корекції);
- 2) суб'єктивний звіт.

V. Консультативний етап:

- 1) підготовчий етап;
- 2) протоколи консультативної роботи.

VI. Оцінка ефективності проведеної роботи.

Суб'єктивний звіт студента.

Підготувати програму дослідження, програму консультативної роботи та програму корекції за одним з запропонованих напрямків:

1. Дослідження емоційної регуляції у дітей дошкільного віку. Розробка і впровадження програми діагностики та корекційно-консультативної роботи з дітьми, які мають неврологічні прояви (тривожність, страхи, плаксивість, поганий сон, впертість, підвищена збудливість тощо).

2. Дослідження психологічних проблем першокласників з низькими показниками готовності до навчання в школі. Розробка та впровадження програми діагностики та корекційно-консультативної роботи з першокласниками, які мають низькі показники готовності до навчання в школі.

3. Дослідження причин неспішності. Розробка та впровадження програми корекційно-консультативної роботи з невстигаючими дітьми.

4. Дослідження конфліктів у групах. Розробка та впровадження програми корекційно-консультативної роботи, спрямованої на запобігання деструктивних конфліктів.

5. Дослідження професійного самовизначення старшокласників. Розробка та впровадження відповідної програми діагностики та корекційно-консультативної роботи.

6. Дослідження психічних пізнавальних процесів (на вибір: увага, сприймання, пам'ять, мислення, уява). Розробка і впровадження відповідної програми діагностики та корекційно-консультативної роботи.

Примітка: за згодою керівника практики студент може обрати тему дослідження, яка входить у сферу його дослідницьких інтересів.

Разом із самостійно обраними методами і відповідними їм методиками діагностики студент-практикант повинен використати методи спостереження та психологічної бесіди.

Підготовка дослідницької програми, протоколів досліджень, корекційної програми і консультативної роботи повинні відповідати загальноприйнятим методичним вимогам.

Звітні документи:

I. Щоденник, у якому відображена особистісна і професійна рефлексія діяльності студента, його труднощі, вагання, вдалі знахідки, питання, які потребують наступного вивчення, роздуми тощо.

II. Пакет звітних матеріалів:

1. Формулювання запиту (психологічна проблема).

2. Аналіз проблеми:

1) психологічний анамнез;

2) комплексне діагностичне вивчення проблеми;

3) психологічний діагноз;

4) детермінанти проблеми;

5) прогноз наступного розвитку.

3. Зміст психокорекційної роботи, де зазначені:

1) тема, мета і завдання;

2) тривалість програми;

3) кількість і категорія учасників;

4) обладнання;

5) план проведення із вказівкою особливостей підготовчого, основного, заключного етапів та орієнтовним часом, який відведено на виконання кожного виду роботи;

6) зміст корекційних занять.

4. Звіт про стан виконання психокорекційної програми.

5. Зміст консультативної роботи, де зазначені:

1) мета і завдання;

2) методи консультативного впливу;

3) організаційні моменти (кількість занять, їх тривалість, частота, залучення інших осіб з оточення клієнта).

Примітка: пам'ятати, що мета може змінюватися, а завдання поповнюватися (вказати в звіті).

6. Психолого-педагогічний висновок про результати проведеної роботи з оцінкою її ефективності.

7. Розроблений план консультативно-просвітницьких заходів з особами найближчого оточення клієнта (батьки, вчителі, вихователі) в контексті проблеми, що розв'язувалася.

Розподіл балів за окремими формами роботи (психокорекційна і психоконсультативна практика)

№	Форми роботи	Бали
1.	Щоденник.	10
2.	Програма дослідження.	10

3.	Звіт про проходження практики.	5
4.	Протоколи з інтерпретацією дослідницьких даних.	10
5.	Зміст та аналіз психокорекційної роботи.	15
6.	Зміст консультативної роботи.	15
7.	Діагностичні висновки з зазначенням детермінант дослідницької проблеми та прогнозом наступного розвитку.	10
8.	Розроблений план консультативно-просвітницьких заходів з особами найближчого оточення клієнта.	10
9.	Додатки (матеріали обстеження).	10
10.	Характеристика з місця проходження практики з рекомендованою оцінкою.	5

Якісні оцінювання

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Критерії
A	90-100	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагност.</p> <p>Вільне володіння діагностичним інструментарієм. Грамотна побудова програми обстеження з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Вільне оперування статистичними методами обробки даних у залежності від характеристики зібраної дослідницької інформації.</p> <p>Вміння інтерпретувати кількісну інформацію емпіричних досліджень, формулювати ґрунтовні діагностичні висновки.</p> <p>Здатність узагальнювати та інтегрувати отриману інформацію, формулювати діагностичні висновки прогностичного характеру.</p> <p>Вміння формулювати корекційно-консультативну програму, враховуючи кількісні та якісні характеристики визначених проблем, суб'єктивні та об'єктивні фактори впливу на особистість, її індивідуальні особливості (мотивацію, самосвідомість, особливості характеру, інтелект тощо).</p>
B	82-89	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагност.</p> <p>Достатній рівень володіння діагностичним інструментарієм. Грамотна побудова програми обстеження з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Достатній рівень оперування статистичними методами обробки даних у залежності від характеристики зібраної дослідницької інформації.</p> <p>Вміння інтерпретувати кількісну інформацію емпіричних досліджень, здатність формулювати об'єктивні діагностичні висновки.</p>

		<p>Здатність узагальнювати та інтегрувати отриману інформацію, формулювати діагностичні висновки прогностичного характеру.</p> <p>Вміння формулювати корекційно-консультативну програму, враховуючи кількісні та якісні характеристики визначених проблем, суб'єктивні та об'єктивні фактори впливу на особистість, її індивідуальні особливості (мотивацію, самосвідомість, особливості характеру, інтелект тощо).</p>
C	74-81	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагност.</p> <p>Володіння діагностичним інструментарієм. Вміння формулювати програми обстеження урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Достатній рівень оперування статистичними методами обробки даних.</p> <p>Вміння інтерпретувати кількісну інформацію емпіричних досліджень, здатність формулювати діагностичні висновки.</p> <p>Здатність узагальнювати отриману інформацію, формулювати діагностичні висновки прогностичного характеру.</p> <p>Вміння формулювати корекційно-консультативну програму, враховуючи кількісні та якісні характеристики визначених проблем, суб'єктивні та об'єктивні фактори впливу на особистість, її індивідуальні особливості (мотивацію, самосвідомість, особливості характеру, інтелект тощо).</p>
D	64-73	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагност.</p> <p>Орієнтація в діагностичному інструментарії. Помилки у побудові програми обстеження, недостатнє врахування вікових особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Поверхове бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Обмежене розуміння доцільності використання окремих груп методів статистичної обробки даних. Поверхове володіння процедурою їх проведення.</p> <p>Помилки в інтерпретації кількісної інформації емпіричних досліджень, неаргументованість діагностичних висновків, відсутність прогнозу.</p> <p>Поверхова за своєю структурою побудова корекційно-консультативної програми, без урахування кількісних та якісних характеристик визначених проблем.</p>
E	60-63	<p>Проведення діагностичних обстежень з дотриманням морально-етичних принципів роботи психодіагност.</p> <p>Орієнтація в діагностичному інструментарії. Помилки в побудові програми обстеження, відсутність коректив, які враховували б вік дитини, та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Поверхове бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Нездатність визначити доцільність використання окремих</p>

		<p>груп методів статистичної обробки даних. Поверхове володіння процедурою їх проведення.</p> <p>Помилки в інтерпретації кількісної інформації емпіричних досліджень, штучність діагностичних висновків, відсутність прогнозу.</p> <p>Помилки в побудові корекційно-консультативної програми, неврахування кількісних та якісних характеристик визначених проблем.</p>
FX	35-59	<p>У діагностичних обстеженнях не дотримувалися морально-етичні принципи роботи психодіагноста.</p> <p>Відсутня орієнтація в діагностичному інструментарії. Побудова програми обстеження не враховує вікових особливостей дитини та конкретних умов проведення діагностики.</p> <p>Відсутнє комплексне бачення проблеми дослідження з позиції її теоретичного та практичного вивчення.</p> <p>Поверхові уявлення про доцільність використання окремих груп методів статистичної обробки даних та процедуру їх проведення.</p> <p>Грубі помилки в інтерпретації кількісної інформації емпіричних досліджень, примітивізм формулювання висновків, відсутність прогнозу.</p> <p>Корекційно-консультативна програма є штучним поєднанням інформації без урахування кількісних та якісних характеристик визначених проблем.</p> <p>Фальсифікація дослідницької інформації.</p>
F	1-34	<p>У діагностичних обстеженнях не дотримувалися морально-етичні принципи роботи психодіагноста.</p> <p>Відсутня орієнтація в діагностичному інструментарії. Відсутня програма обстеження та корекції.</p> <p>Не володіє процедурою обробки кількісної дослідницької інформації.</p> <p>Примітивізм формулювання висновків.</p> <p>Плагіат.</p> <p>Фальсифікація дослідницької інформації.</p>

У додаток до звіту входять: 1) методичні рекомендації до проведення психокорекції; 2) структура психокорекційної програми; 3) структура психокорекційного заняття; 4) протоколи консультативних занять.

Список рекомендованих джерел

Основна:

1. Андрушко Я.С. Основи психологічного тренінгу та психокорекція. Львів : Львівська політехніка, 2021. 236 с.
2. Андрушко Я.С. Психокорекція : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 212 с.
3. Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія [текст] Модульний навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 304 с.
4. Зливков В., Ліпінська С., Лукомська С. Сучасні тренінгові технології: інтегративний підхід : навч. посіб. Київ : Лисенко М.М., 2020. 207 с
5. Панчук Н.П. Основи психокорекції особистості дитини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021.
6. Панчук Н.П. Психологічна діагностика професійної придатності фахівця: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2019.130с.
7. Кузікова С.Б. Основи психокорекції : навч. посіб. Київ : Академія, 2021. 336 с.
8. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2020. 304 с.
9. Мельничук О.Б. Основи психоконсультації та психокорекції. Київ : Каравела, 2019. 390 с.
10. Татяничков А.О. Основи психокорекції : навч.-метод. реком. Одеса : Фенікс, 2021. 40 с.

Додаткова:

1. Берн Е. Вступ до психіатрії та психоаналізу. Просто про складне. Київ : Клуб Сімейного Дозвілля, 2022. 416 с.
2. Бикова А. Школярі «лінивої мами». Київ : Читака, 2018. 288 с.
3. Бикова А. Як подружити дітей з емоціями. Поради «Лінивої мами». Київ : Читака, 2018. 128 с.
4. Гарріс Н.Б. У глибокій прірві. Як позбутися наслідків дитячих травм. Київ :BookChef, 2021. 336 с.
5. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 424 с.
6. Гібсон Л.К. Вільні діти емоційно незрілих батьків. Як встановлювати кордони, активно діяти та проявляти себе у стосунках з емоційно незрілими людьми. Київ : Наш Формат, 2022. 248 с.
7. Гончарук Н.М. Теоретичні і методичні засади психологічного регулювання комунікації у підлітків із порушеннями інтелекту : моногр. Київ : Наша друкарня,2021. 340 с.
8. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Київ : Vivat, 2020. 512 с.
- а. Доулесс Дж. Иди туда, де страшно. I матимеш те, про що мрієш. Київ : BookChef, 2022. 320 с.
9. Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 304 с.
10. Основи науково-психологічних досліджень: навчально-методичний посібник для студ. вищ. навч. закл. за спец. "Психологія" / З. М. Адамська, І.П. Андрійчук, О.М. Воронкевич [та ін.]. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2018. 207 с.
11. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціальнопсихологічне навчання: Навч.посіб. Київ: Вища школа, 2004. 679 с.
12. Туриніна О.Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навчальнометодичний посібник. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал». 2018. 206 с.
13. Важинський, С. Е., Щербак, Т. І. (2016). Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка.

ДОДАТКИ**Додаток 1**

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ
Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

Звіт

з _____ практики

Підготував (-ла): П.І.Б.
Студент (-ка) _____ гр.
Керівник _____

Глухів – 202_

РОЗДІЛИ ЩОДЕННИКА СХЕМА АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА В УСТАНОВІ

1. Соціально-педагогічна характеристика установи і контингенту.

1.1. Назва установи, її тип (школа, гімназія, позашкільна освітня установа), адреса, П.І.П. керівника.

1.2. Соціально-педагогічна характеристика контингенту учнів (соціально-професійний, освітній і матеріальний рівні сімей учнів): переважають повні або неповні, одно- або багатодітні сім'ї; професійний рівень і зайнятість батьків (висококваліфіковані, з високим професійним рівнем освіти, низькокваліфікована праця, висока зайнятість, непрацюючі); соціальне благополуччя; матеріальний рівень сімей учнів; участь батьків у вихованні дітей (високий нагляд, недоглянутість).

1.3. Рівень здоров'я і фізичного розвитку дітей: високий (спеціалізований спортивний клас); середній; діти з обмеженими можливостями.

1.4. Освітній рівень дітей (гімназія або ліцей для обдарованих дітей; загальноосвітня школа; корекційна школа та ін.). Зайнятість дітей в установах додаткової освіти: музичні, художні, спортивні школи, секції, гуртки. Додаткові заняття з приватними педагогами, репетиторами.

2. Соціально-професійна характеристика психолога установи.

Число психологів в установі, П.І.П. психолога, з яким безпосередньо працює студент-практикант. Освіта психолога: учбові заклади, додаткові курси які закінчив, підвищення спеціалізації. Досвід роботи, стаж.

3. Посадові обов'язки і режим роботи психолога.

Наявність письмових посадових інструкцій з вказівкою на укладачів. Зміст посадових обов'язків. Режим роботи психолога в установі. Наявність плану роботи, зміст рубрик. Умови роботи психолога. Кабінет, його оформлення, оснащення. Контроль за діяльністю психолога. Форма контролю (письмові або усні звіти, інші форми звітності і контролю).

4. Зміст роботи психолога.

Види діяльності, які виконує психолог (діагностична, експертно-консультативна, корекційна, педагогічна, культурно-просвітницька). Зазначити, які з них переважають.

4.1. Діагностична діяльність. Ініціатор обстежень, що проводиться на вимогу адміністрації, за власною ініціативою психолога, на прохання учнів, батьків. Мета проведення обстеження (діагностика при наборі до школи, при комплектуванні класів, при проведенні профорієнтаційної роботи та ін.) Респонденти обстеження (вік, кількість, при діагностиці беруть участь усі учні чи здійснюється вибіркоче обстеження); регулярність. Повідомлення і використання результатів психодіагностики.

4.2. Педагогічна діяльність. Викладання психологічних дисциплін, якщо психолог здійснює такий вид роботи (уроки, факультативи, гуртки та ін.). Вік, обсяг, кількість дітей, програма, зміст.

4.3. Консультативна діяльність. Обсяг (регулярно, іноді, не здійснюється зовсім). Адресати консультування (адміністрація, учні, батьки, педагоги). Основний зміст консультацій.

4.4. Корекційна діяльність. Обсяг цієї діяльності, зміст, контингент учасників, мішені корекції, корекційні програми і техніка.

4.5. Експертна діяльність. Залучення психолога до експертизи управлінських рішень, програм, методик навчання і виховання.

Описати один професійний захід, який відображає переважаючий вид діяльності психолога: урок, факультативне заняття, діагностичне обстеження, корекційно-розвивальне заняття.

5. Індивідуальний план роботи студента-практиканта.

Таблиця 1

Зразок індивідуального плану

№	Дата	Заходи	Відмітка про виконання	Підпис керівника
1.	01.03.25	Настановча конференція. Постановка цілей і завдань практики.		
2.	06.03.25	Знайомство з навчальним закладом і його колективом.		
3.	07.03.25	Складання індивідуального плану практики		
4.	08.03.25	Підбір і підготовка матеріалів для проведення психологічних досліджень. Вивчення літератури, посібників і рекомендацій з предмета практики.		
5.	09.03.25	Розподіл по групах. Ознайомлення з системою роботи школи (документація, розклад...).		
6.	12.03.25	Ознайомлення з організацією і змістом діяльності педагога-психолога в школі.		
7.	14.03.25 20.03.25 23.03.25	Проведення психодіагностичних заходів з школярами, обробка та інтерпретація отриманих даних, спостереження за роботою шкільного психолога, консультування у методиста і педагога-психолога.		
8.	26.03.25	Підготовка та оформлення звітної документації		

6. Щоденникові записи про зміст виконаної роботи.

У щоденнику мають бути відображені всі дні відвідування бази практики з наступним аналізом виконаної роботи.

Таблиця 2

Зразок ведення щоденника

Дата	Зміст роботи	Аналіз
	Складання індивідуального плану роботи на час практики.	Співвідношення плану роботи з вимогами до звітної документації.
	Розроблена розвивальна програма (план, рекомендації) профілактичних заходів.	

7. Аналіз виконання програми практики і труднощів, які виникли у процесі практики.

Додаток 3**Схема аналізу кабінету психолога**

1. Окремий кабінет (якщо немає, то де знаходиться робоче місце) _____
2. Метраж _____
3. Час, тривалість роботи _____
4. Робоче місце психолога _____
5. Куточок довіри _____
6. Психологічна література _____
7. Наявність діагностичних методик _____
8. Дидактичний матеріал, іграшки _____
9. План роботи та звітна документація психолога _____

Методичні рекомендації до проведення психокорекційної роботи

Психокорекційна робота з клієнтом спрямовується на досягнення таких основних цілей:

- власне корекційних, що передбачають розв'язання особистісних проблем, труднощів характеру та поведінки, виправлення відхилень та недоліків розвитку клієнта; – профілактичні, які полягають у попередженні виникнення відхилень і труднощів розвитку клієнта;
- формувальні, що полягають в оптимізації, стимулюванні, збагаченні змісту розвитку особистості клієнта.

Треба також враховувати, що у процесі психокорекції її мета може змінюватись, а завдання – поповнюватись. А також враховувати принцип терапії найближчого оточення (рекомендації для колег, батьків, друзів).

Цілеспрямований психокорекційний вплив на клієнта з усунення психологічних проблем у розвитку здійснюється через психокорекційний комплекс, який складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: діагностичного; корекційного; оціночного; прогностичного.

В діагностичний блок входять діагностика психічного розвитку клієнта і діагностика соціального середовища. Діагностика психічного розвитку включає в себе:

- аналіз мотиваційно-потрібної сфери клієнта;
- визначення рівня розвитку сенсорно-перцептивних та інтелектуальних процесів і функцій;
- діагностику соціального середовища клієнта (аналіз несприятливих факторів соціального середовища, які травмують, порушують психічний розвиток, психічний стан особистості та її соціальну адаптацію).

Корекційний блок включає наступні завдання:

- корекція неадекватних методів впливу на клієнта з метою покращення його соціальної адаптованості;
- допомогу у вирішенні психотравмуючих ситуацій;
- формування продуктивних взаємин з оточуючими (в сім'ї, класі, групі);
- підвищення соціального статусу клієнта у колективі;
- розвиток компетентності у питаннях нормативної поведінки;
- розвиток сенсорно-перцептивних, мнемічних і інтелектуальних процесів;
- розвиток і вдосконалення комунікативних функцій, емоційно-вольової регуляції поведінки;
- формування у клієнта адекватних установок на свої соціально-психологічні проблеми;
- створення атмосфери прийняття, доброзичливості, відкритості, взаєморозуміння з навколишніми.

Оцінка ефективності психокорекційних заходів. Оціночний блок корекційних впливів спрямований на аналіз змін пізнавальних процесів, психічних станів, особистісних реакцій клієнта в результаті психокорекційних занять. Критерії оцінки ефективності психологічної корекції вимагають урахування структури початкової проблеми, механізмів її проявів, аналізу цілей корекції та її методів. Результати корекційної роботи можуть проявлятися у клієнта в процесі роботи з ним, до моменту завершення психокорекційного процесу і протягом тривалого часу після закінчення занять.

При оцінці ефективності психокорекційних заходів необхідно використовувати різноманітні методи, що відповідають поставленим завданням психокорекції. До прикладу: при оцінці поведінкових та емоційних реакцій клієнта краще поєднувати метод спостереження з проєктивними методами дослідження особистості (кольорове-асоціативні тести, методика незакінчених речень, малюнкові тести); при оцінці ефективності корекції

пізнавальних процесів можна використовувати функціональні проби, спрямовані на аналіз гностичних процесів, результати педагогічних спостережень.

Прогностичний блок психокорекції спрямований на проектування програми подальшого розвитку процесів, станів чи властивостей особистості клієнта. Передбачає надання психологічних рекомендацій клієнту.

Структура психокорекційної програми

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОГРАМИ

Вступ (актуальність)

Науково-методичне обґрунтування (вивченість проблеми)

РОЗДІЛ II. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Пояснювальна записка

Мета, завдання, тривалість, форма роботи програми.

Основні методи роботи та технології реалізації (психокорекційні прийоми, методи, вправи, психотехніки).

Особливості організації (строки та етапи, кількість занять, їх тривалість, частота, залучення інших осіб з оточення клієнта).

Перелік матеріалів та обладнання для реалізації програми.

Вікова категорія клієнтів.

Методи діагностики (первинної і вторинної).

Очікувані результати.

Тематика корекційних занять.

Список використаних при складанні програми джерел, в яких описані застосовані психокорекційні прийоми, вправи, техніки.

Структура психокорекційного заняття

Структура психокорекційного заняття включає вступну, основну та заключну частини.

Вступна частина містить у собі ритуал вітання, з якого починається кожне заняття. Привітання виконує важливу функцію встановлення (на початкових заняттях) або підтвердження (на наступних заняттях) емоційно-позитивного контакту «психолог – учасник», формування в особистості спрямованості на партнера та інтересу до нього. Вітання має бути адресоване кожному учаснику заняття без винятку, підкреслюючи тим самим його значимість. Ритуали можуть бути придумані самою групою в процесі обговорення, можуть бути запропоновані психологом. Першому варіанту, звичайно, надається перевага.

Далі може бути проведена розминка, яка є засобом впливу на емоційний стан учасників, рівень їхньої активності, виконує важливу функцію налаштування на продуктивну групову діяльність. Розминка може проводитися не тільки на початку заняття, але й між окремими вправами у випадку, якщо психолог бачить необхідність якось змінити актуальний емоційний стан учасників групи.

Основна частина займає більшу частину заняття і за своїм змістом є реалізацією багатофункціональних технік, спрямованих на розвиток пізнавальних процесів, на формування соціальних навичок і на динамічний розвиток групи. Обов'язковим є послідовність вправ з урахуванням чергування діяльностей, зміни психофізичного стану дитини (від рухливого до спокійного, від інтелектуальної гри до релаксаційної техніки; від простого до складного). Як правило, до одного заняття включають від 2 до 4 ігор (вправ). Найбільший розвиваючий ефект досягається не за рахунок збільшення розмаїтості психотехнічних прийомів, а за рахунок найбільш повного використання потенційних можливостей кожної з комплексних прав, включених у заняття. Тобто, з одного боку, ми пропонуємо орієнтувати роботу з учасниками на використання складних, багатофункціональних вправ, що дозволяють вирішувати відразу кілька завдань. Наприклад, вправа на розвиток уваги може одночасно сприяти виробленню навичок спілкування, згуртованості групи, дозволити учаснику пізнати ще які-небудь сторони свого «Я». З іншого боку, кожна вправа повинна бути проведена кілька разів: з ускладненнями, з передачею функцій ведучого від одного з учасників до кожного бажаного учасника, іншими можливими варіаціями. Якщо вправа повністю відпрацьована, але дуже подобається учасникам, її треба включати в роботу групи доти, поки бажання виконувати її зберігається.

Заключна частина – це своєрідне підведення підсумків, рефлексія, що здійснюється за емоційним та змістовим напрямками: обговорення заняття, обмін враженнями, думками. Завершальним етапом є ритуал прощання.

Додаток 7

Варіанти оформлення документації з діагностико-корекційної та консультативної роботи

Карта прийому

1. _____ Ім'я та по батькові клієнта
2. _____ Рік народження
3. _____ Стать
4. _____ Освіта
5. _____ Професія
6. _____ Посада
7. _____ Сімейний стан (одружений (на), неодружений (на), розлучений (на), вдова (вдова) _____)
8. _____ Склад сім'ї (чоловік, дружина, діти та родичі, які проживають разом) _____
9. _____ Джерело інформації про консультації _____
10. _____ Дата першого прийому
11. _____ Прізвище та ініціали консультанта, який проводив перший прийом _____
12. _____ Короткий зміст скарги (що і коли сталося, з ким) _____
13. _____ Загальне враження про клієнта
14. _____ Аналіз скарги клієнта:
 - 1) реальний рівень _____
 - 2) прихований рівень _____
15. Суб'єктивний локус скарги (на кого скаржиться): _____
16. Об'єктивний локус скарги (на що скаржиться): _____
17. Проблема (суть психологічних труднощів клієнта): _____
18. Самодіагноз (як сам клієнт пояснює причини своїх труднощів): _____
19. Психологічний запит (якої допомоги клієнт очікує: «навчіть», «порадьте», «повпливайте») _____
20. Емоційно-ціннісне ставлення до особи, яка фігурує в суб'єктивному локусі скарги (мимовільне, в термінах консультанта) _____
21. Ставлення клієнта до консультації та консультанта
22. Характер консультації (потрібне підкреслити):
 - 1) загальна емоційна підтримка;
 - 2) підтримка прийнятого рішення;
 - 3) аналіз та обговорення життєвої ситуації і життєвої альтернативи;
 - 4) інформування – направлення в інші заклади (непсихіатричні), до інших спеціалістів;
 - 5) мотивування на пошук психіатричної допомоги; інформація про подружні стосунки;
 - 6) інформація про сексуальні взаємини;
 - 7) інформація про вікові особливості дітей; і) рекомендації у галузі сімейних стосунків (взаємини з дітьми, сексуальні взаємини, особисті проблеми);
 - 8) інші рекомендації (вказати, що саме) _____
23. Рівень задоволення клієнта консультацією (за оцінкою консультанта за п'ятибальною шкалою):
 - 5 – абсолютно задоволений;
 - 4 – швидше задоволений;
 - 3 – важко сказати;

2 – швидше незадоволений;

1 – незадоволений.

24. Випадок відноситься до розряду гострих, які вимагають термінової допомоги (потрібне підкреслити): так/ні

25. Випадок має суїцидальну небезпеку (потрібне підкреслити): так /ні

26. Випадок потребує додаткової зустрічі (потрібне підкреслити): так/ні

27. Випадок вимагає переадресації до іншого консультанта (потрібне підкреслити): так /ні

28. Випадок потребує психіатричної діагностики та консультування (потрібне підкреслити): так /ні

29. Випадок потребує інших видів діагностики (вказати, яких саме)

30. Необхідність запитів в медичні заклади (потрібне підкреслити): так/ні

31. Випадок обговорювався на нараді консультантів (потрібне підкреслити): так /ні

32. Рекомендації консультанту для наступної роботи:

33. Випадок переданий іншому консультанту (потрібне підкреслити): так /ні

34. Примітка: _____

\

Електронне видання

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ «ПСИХОЛОГІЯ»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація
за спеціальністю С4 Психологія**

**Поліусва Інга Володимирівна
Мисник Світлана Олексіївна**

Підписано до розповсюдження 20.03.2025.
Формат 60x84/8. Умов. друк. арк. 5,11. Зам. №3510
Облік.-вид. арк. 2,65. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Видавництво Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка
41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Київська, 24
тел/факс (05444) 2-33-06.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи СМв №046 від 16 червня 2014 року